

Fin du är ❤️

Om grooming, samtycke
och sexualbrott på nätet

CAROLINE ENGVALL

BONNIER
CARLSEN

VISSTE DU ATT:

- ❖ Sexuella övergrepp mot barn har ökat de senaste åren. Främst är det övergreppen som sker på nätet som ökar – och att unga utsätter andra unga för brott där.¹
- ❖ Ett av fyra barn under 18 år i Sverige har någon gång varit utsatt för ett sexuellt övergrepp. Mer än var tredje flicka har varit utsatt för övergrepp.¹
- ❖ 49% av barn mellan 13 och 16 år säger att de och deras föräldrar sällan eller aldrig pratar om saker de gjort eller sett på internet.⁵
- ❖ Var sjunde flicka har varit utsatt för penetrerande övergrepp = våldtäkt.¹
- ❖ 15 procent har utsatts för näthat eller att någon skrivit negativa kommentarer om dem.² Flickor utsätts i högre grad än pojkar för olika typer av kränkningar på nätet.

❖ Dubbelt så många flickor som pojkar drabbas av oönskade kontaktförsök på nätet.²

❖ Fler pojkar än flickor har fått sina nudes upplagda på exposekonton.³

❖ Tre gånger fler flickor än pojkar har fått stötande eller obehagliga bilder från personer de inte känner.²

❖ Vart åttonde barn i åldern 12–19 år har fått nudes skickade till sig av någon som de inte känner.²

❖ Pojkar lägger stort ansvar på flickor och tycker att de inte ska ge efter för tjat och påtryckningar. Det blir extra tydligt när det gäller spridning av nakenbilder, där pojkarna tycker att det är flickornas ansvar om det gått fel och att de aldrig borde ha skickat bilderna.⁴

FÖRORD

Nätet är en fantastisk plats – och du ska ha kul på sociala medier, när du gejmar och träffar nya vänner.

Men nätet kan också vara en plats för hot, hat, utpressning och andra saker som kan göra ont i magen. Saker du kanske skäms för att berätta om och gömmer långt inom dig. Vilket i sin tur kan leda till att du mår dåligt.

Nätet är ingen gråzon. Precis som i den fysiska världen ska du inte behöva stå ut med att få nudes, bli hotad eller uthängd på konton vars innehåll sprids med blixstens hastighet över nätet.

Jag som skriver den här boken har mött hundratals barn som varit med om obehagliga saker och brott på nätet.

Det är deras berättelser som har format den här boken.

I några av berättelserna är ålder och kön ändrade av hänsyn till den som utsatts - men allt har hänt någon.

Du som läsare är inte ensam om att ha varit med om jobbiga saker online.

Du bär inte skammen.

Caroline Engvall

Författare och journalist specialiserad
på sexualbrott mot barn och unga

1. NUDES ÖVERALLT

Om nudes som spam

2. VAD FIN DU ÄR

Om grooming online

3. I GIVE YOU ONE HOUR

Om utpressning på nätet

4. NÅGON SÅG MIG

Bilder som bekräftelse och beroende

5. DU VET VAD JAG KAN GÖRA MED DEN HÄR FILMEN, VA?

Om kärlek och hot online

6. DET VAR ALDRIG MENINGEN ATT BILDERNA SKULLE KOMMA UT

Om expose- och gossipkonton

7. JAG BLEV TOTALT STARSTRUCK

Om beundran och brott på TikTok

8. DET VAR INTE JAG SOM BÖRJADE ...

Om att själv ha gått över gränsen

9. HUR VILL DU ATT JAG SKA STÅ?

Om pirr och posering

10. HJÄLP, STÖD OCH HOPP

ÅLDERSGRÄNSER OCH LAGEN

Du som är under 15 år skyddas av *brottsbalken 6 kapitlet*.

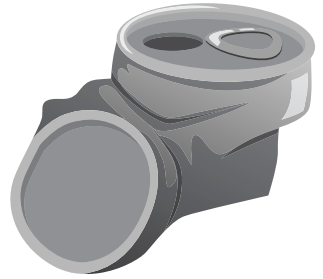
Det är förbjudet för någon över 15 år att ha sex med någon under 15 år – också sex online (som att skicka nakenbilder). Det gäller även om du som är under 15 år vill ha sex eller nakenbilder. Ingen får ändå skicka nudes till dig eller försöka få dig att skicka.

PS: Lagen är till för att skydda barn mot övergrepp, inte mot att ha frivilligt sex. Är båda personerna nästan jämngamla kan det vara straffritt om det är ömsesidigt och frivilligt.

NUDES ÖVERALLT

Om nudes som spam

Kafét på Öster doftar kanelbulle och latte. Dana balanserar brickan till bordet längst in. Alltid samma rutin efter skolan. Både bordet och kompisarna.

Jessie drar ut en stol och knölar ihop Colaburken. "Var har du varit?"

Dana ställer brickan på bordet och virar av sig halsduken. "Britt-Marie ville att jag skulle stanna kvar och kolla igenom SO-provet."

Mauro visslar till. "Betygsvarning?"

"Nix. Starkt B. Siktar på A nästa gång."

"Grymt", säger Jessie med en tyst applåd.

Dana hänger dunjackan på stolsryggen. Hur höga krav hennes föräldrar än ställer på henne och skolan kan hon alltid få ny energi av Jessie och Mauro.

"Vad har ni gjort idag?"

Jessie harklar sig. Dana ser hur hon och Mauro utbyter en blick. "Inget speciellt."

Dana sätter sig vid bordet. "Kom igen. Jag ser ju att det är något!"

"Okej." Jessie tar upp mobilen. "Vad säger du om den här?"

Dana gör en grimas. ”Falukorvs mannen? Jag fattar inte att du pallar. Kan du inte bara blocka honom?”

”Palla.”

Mauro kastar en kaksmula på Jessie. ”Erkänn att du går igång på bilden.”

”Lägg av. Det är faktiskt sjukt jobbigt att få sånt här hela tiden”, säger Jessie och slänger en bit bulle på Mauro.

Dana harklar sig. ”Och dessutom är det ju olagligt.”

Jessie himlar med ögonen. ”Tack för infon fröken duktig. Jag vet. Men vad tycker du att jag ska göra?”

Dana tittar ner i bordet. Det är lättare att säga vad andra ska göra. Själv skulle hon aldrig berätta för någon om nudes hon får, speciellt inte för sina föräldrar. Det skulle bli tvär-jobbigt och de skulle ta hennes mobil för all framtid. ”Säg till honom att du inte är intresserad?”

OM NUDES ONLINE

Ingen får skicka nudes till dig om du inte tydligt gett ditt samtycke. Om du är under 15 år så är det olagligt att skicka till dig även om du är med på det. Det är personen som skickar som begår brottet, inte du.

Så fort något känns jobbigt eller obehagligt kan du **lämna en konversation**. Du behöver inte ens säga hej då.

”Testade det i början. Funkar inte. Testat blocka. Funkar obviously inte heller ...”

”Men vet han vem du är? På riktigt alltså?”

Jessie knycker på nacken. ”Tror inte det. Hoppas verkligen inte det, är väl någon gubbe i någon källare, förhoppningsvis i nån annan stad.”

”Jag fattar inte hur du pallar”, säger Dana.

Mauro fnissar till. ”Vadå? Du får aldrig nudes eller?”

Kinderna blir kokheta. Dana knyter nävarna under bordet. ”Nej.”

Det blir tyst. Bara klirret från porslin hörs.

”Det är rätt störigt, men jag kan hantera det. Men mar-
drömmen är ju att det kommer upp någon sån där bild som
notis när morsan eller farsan ser mobilen, så jävla pinsamt
det skulle vara!” Jessie skrattar till.

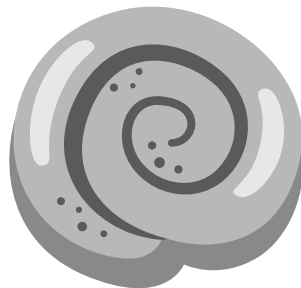
Dana biter sig i underläppen. ”Men alltså, våra föräldrar kanske borde få veta hur mycket skit som kommer till våra mobiler? Alltså, om jag hade barn kanske jag hade velat veta?

Mauro gröper ur kladdkakan med skeden. ”Våra mobiler? Du hade väl aldrig fått en nude, eller?”

Dana tar en tugga av bullen. Den sväller som en svamp i munnen.

Hon kommer aldrig att berätta.

Aldrig någonsin.

SAMTYCKE ON- OCH OFFLINE

Samtycke gäller såväl utanför som på nätet.

Skicka aldrig obehagliga bilder eller filmer till någon som inte bett om dem. Kom ihåg att kommentarer, emojis eller memes kan betyda olika saker för olika personer. Om du är osäker på om någon vill ha det där meddelandet, bilden eller filmen – fråga innan eller skicka inte alls.

Om någon hotar någon för att få ett ja är det **inte samtycke**. Det är också ett brott om någon betalar med pengar, presenter eller tjänster.

Ingen har rätt att bestämma över din kropp.

Inte kompisar, partners eller någon annan du känner eller inte känner. Varken utanför eller på nätet. Det spelar ingen roll om du känner personen som utsätter dig eller om ni har varit tillsammans tidigare. Du har alltid rätt att säga nej.

Hur vet man om någon vill? **Fråga först!** Om en person inte svarar ja har den inte gett samtycke. Man behöver också stämma av ofta – personer kan ändra sig under tiden.

KOM IHÅG:

Ett bra sätt att undvika att kränka andra är att bara lägga upp bilder på kompisar eller andra som **gett sitt medgivande** (samttycke) till det.

Det är aldrig ditt fel om någon går över dina gränser eller skickar något till dig som du inte vill ha eller se.

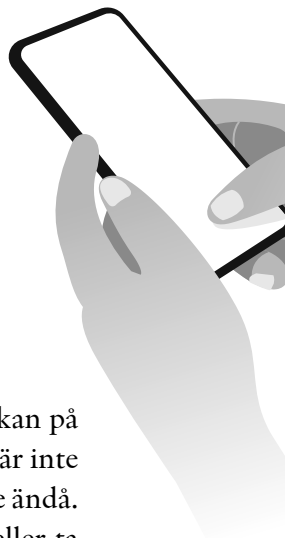

Tips: Träna på att säga "stopp!", "sluta", "det här känns inte bra" eller "vänta!"
Det ska andra respektera.

VAD FIN
DU ÄR

[Om grooming online](#)

Elin sätter sig längst bak i skolbussen och slänger väskan på sätet bredvid. Hon behöver inte vara orolig. Bussen är inte ens halvfull och ingen kommer att sätta sig vid henne ändå.

Hon är den som aldrig vågar söka ögonkontakt eller ta plats.

Sätet gungar till när bussen startar. Det luktar svagt av bensin när den svänger av från centrum.

Trettio minuter hem. En evighet.

Elin lutar pannan mot rutan. Den är sval och fuktig. Sista mattelektionen var seg. Vikarien med snedlugg och penna bakom örat försökte allt, men ingen lyssnade, inte Elin heller. Hon hade tankarna på annat håll.

På Valle.

En snabb blick över axeln innan Elin smyger ner handen i ryggsäcken. Mobilen har legat där hela dagen. Högstadiet är mobilfritt. Alla hatar det.

Elin öppnar Snap. Listan på olästa meddelanden är lång. Överst finns mamma, som vanligt. ”Hoppas du har haft en bra dag i skolan. Det står mellis i kylan.”

Mamma får ett rött hjärta i chatten. Hon kommer inte hem från jobbet på sjukhuset förrän senare ikväll.

Gott om tid att chatta.

Hur har du det?

Elin ler. Fingrarna flyger över mobilskärmen.

Bra, dd?

Valles avatar poppar upp så fort Elin skriver. Den har mörka solglasögon och vågigt surfhår.

En bubblande kolsyreström löper genom kroppen. Valle är så fin. Skriver saker som ingen annan säger, allra minst mamma som ofta är trött och inte vill att Elin ska ha mobilen så mycket.

Valle förstår. Han finns alltid i chatten och lyssnar.

Elin väntar. Valles avatar syns inte längre. Hon blir kall, som alltid när hans svar dröjer. Valle är den enda som säger att hon är bra. Duktig. Att hon duger. Han får inte försvinna.

Är du kvar

Förlåt att jag försvann

Ingen fara

Vill du ses?

Elin drar efter andan. Valle. Vill ses.

”När?” börjar hon skriva men raderar igen. Det verkar för på.

Ksk?

Spela svår?

Elin ler. De har chattat varje dag i en månad nu. Han fattar att hon vill.

”Ska du inte av här?”

Elin hoppar till. Det är bara hon kvar på bussen. Chauffören nickar åt hennes hållplats. Hon skyndar sig att ta ryggsäcken och gå av. Vinden sliter i hennes hår, piskar det mot kinderna.

Vill se dig

Elin tvekar. Hon har för stor näsa. För utstående öron. För knottrig hy. Det låter hennes klasskompisar henne veta varje dag.

Elin vänder bort huvudet och tar en bild från sidan medan hon går grusvägen hemåt.

Fin du är!

Magen bubblar till, som ett utbrott av lava. Ingen förutom mamma har sagt att hon är fin förut.

Vill ha fler!

Elin springer de sista hundra metrarna hem. Huset är tomt. Hon struntar i att mamma har ställt mellanmål i kylan och förresten är hon inte hungrig. Hon har viktigare saker att göra.

Elin stänger dörren till sitt rum, även om det inte spelar någon roll. Ingen är hemma, ingen ser henne. Hon har flera timmar på sig och Taylor Swift är med när hon gör sig i ordning. Elin gungar med höfterna som hon sett på TikTok. Borstar på mammas mascara och läppglans.

Mobilen vibrerar oavbrutet.

Är du klar snart?

Jag längtar efter dig.

I ett polisförhör många månader senare får Elin frågan om hon hade anat att Valle inte var den person han utgav sig för att vara.

Elin vet inte vad hon ska svara. Hon har inte vetat någonting trots att mamma försökt fråga så många gånger på olika sätt, för vad ska man säga?

”Jag var dum.”

”Jag blev lurad.”

Nej!

Förhørsledaren lutar sig framåt. Okej, om vi börjar från början. När förstod du att den här Valle inte hette Valle på riktigt?

Rummet är otäckt tyst. Förhørsledaren sträcker fram ett paket näsdukar.

Det går en timme, så känns det i alla fall.

Elin harklar sig. Inte ... inte förrän det var för sent.

För sent för vad?

Fina bilder, får jag se mer av dig?

Elin vrider på överkroppen. Hon har aldrig visat sig för någon utan tröja förut.

Så här?

Framifrån. Och snälla ta av dig kjolen också, det skulle vara så fint.

Elin tvekar. Mamma har sagt att ...

Du gör mig upphetsad ♥

Elin sväljer hårt. Magen gör ont men å andra sidan glömde hon mellanmålet som mamma fixat. Kjolen sitter åt. Tyget bränns när det glider längs låren.

Valles ord kommer utan uppehåll nu.

Elin hinner knappt tänka.

Hon bara gör.

Några månader senare frågar förhørsledaren i rummet med de tusen näsdukarna om varför.

Varför? Elin svarar inte, för svaret är så självklart. Fattar de inte? Någon längtade efter henne. Efter att få se hennes kropp. För Elin var det självklart att hon skulle klä av sig för Valle, det vill väl alla som blir sedda för första gången, varför fattar ingen det? Det var det som hände efteråt som gjorde så ont.

Kom igen.

Mer.

Jag väntar.

Sådärja. Vill se mer.

Sjukt fin kropp.

Elin gör allt Valle vill de kommande dagarna. Hon har nämligen inget val. Efter att han fått den första bilden på henne naken hotar han med att sprida bilderna till alla i skolan om hon inte ställer upp på fler. Bara tanken gör henne kräkfärdig. Tänk om alla skulle se ... nej. Det får bara inte hända.

Elin mår illa varje morgon när hon vaknar, och har svårt att somna på kvällarna. Hela världen snurrar och magen vänder sig nästan varje dag.

Gårdagens pizza hamnar i toaletten.

En morgon knackar mamma på toalettdörren, trots att hon borde åkt till jobbet för länge sen. "Är du fortfarande sjuk?"

"Gå!"

"Jag väntar här ute, vi måste gå till läkare i så fall!"

Ångesten drar ihop bröstkorgen till en knut. Mamma känner henne alldeles för väl. Hon kommer att se att något är fel, något annat än magen.

Elin sliter åt sig handduken och torkar munnen. Duschvattnet är hett. Hon står där länge. Det känns som flera timmar. Schampot luktar blommor och skräck.

När hon till slut stänger av vattnet är det helt tyst utanför dörren. Har mamma gått till jobbet ändå? Hjärtat fladdrar till, både av hopp och ångest, mamma får inte se henne så här, men samtidigt är Elin livrädd för att vara ensam hemma en dag till.

Hon virar handduken runt kroppen och öppnar försiktigt dörren på glänt.

"Hur är det egentligen?"

Hur. Är. Det. Egentligen?

"Bra."

"Jag tror inte att det stämmer."

Ilskan inuti Elin exploderar i ett vulkanutbrott. "Lägg dig inte i!"

"Skrik inte åt mig!"

Elin kör in naglarna i handflatorna. Det gör skönt ont. Mamma är dum i huvudet. ”Skrik inte själv då!”

Mamma sträcker fram handen. ”Ge mig mobilen!”

Elin fryser till is. ”Aldrig.”

”Om du inte har något att dölja kan du lika gärna visa mig.”

”Fuck off!”

Mamma kippar efter andan. ”Säg inte så till mig”, får hon fram.

”Men låt mig va då.”

Mamma kniper ihop läpparna. Hon tar rummet i två steg och fångar Elin i famnen. Allt i kroppen gör motstånd innan hon smälter. Blir liten igen. Orden och gråten kommer på samma gång.

Om Valle. Om bilderna. Om hoten.

Mamma lägger huvudet på sned. ”Det låter som att du är utsatt för ett brott.”

”Jag vill bara vara ifred.”

”Får jag göra en anmälan?”

”Glöm det.”

”Snälla?”

Till slut låter Elin mamma titta i mobilen. Illamåendet smakar metall i munnen. Hur kunde hon vara så dum att hon gick med på det Valle sa?

Mamma drar några djupa andetag men säger ingenting. Hon darrar på handen när hon skärmdumpar Valles hot.

Jag ska döda dig om du inte skickar fler.

Några månader senare sitter Elin hos skolkuratoren. Trots att det är jobbigt att berätta om Valle och hoten känns det bättre efteråt.

”Dessutom sa polisen som förhörde mig att jag hjälpte andra genom att våga anmäla.”

Hon pillar med pappersduken. ”Att de tack vare mig kunde gripa den där ... hemska personen.”

Elin berättar att det tog många månader att få bort mar-drömmarna om bilderna. Att hon än idag inte slutat vara rädd för att någon har sett hennes bilder, trots att polisen inte ser några tecken på att de spreds.

Det var en lättnad när Valle dömdes.

”Polisen och rätten trodde på mig”, säger hon med låg röst. ”Det var ... det var inte mitt fel. Trots att jag tyckte det själv.”

Vad är grooming?

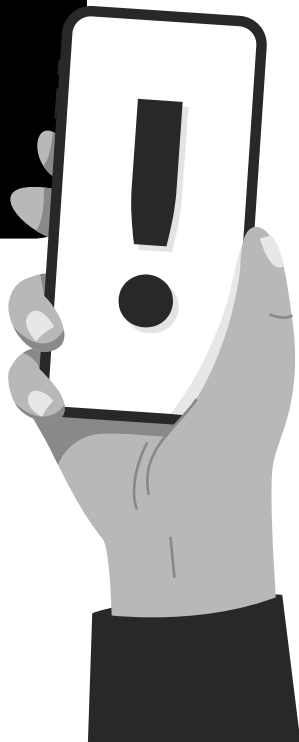
Ordet *grooming* kommer från engelskans ord för förbereda eller forma. Grooming innebär att förövaren skapar någon typ av relation med sitt offer i syfte att begå sexuellt övergrepp, antingen i den fysiska världen eller på nätet.

Den som kontakter ett barn under 15 år och bestämmer träff eller föreslår en träff i syfte att begå ett sexuellt brott gör sig skyldig till **kontakt för att träffa ett barn i sexuellt syfte**.

Valle, som egentligen hette någonting annat, dömdes till tre års fängelse för att ha fått Elin och flera andra unga personer att tro att de hade en kärleksrelation, något han utnyttjade för att få nudes. I förhören nekade han först till att ha kontaktat Elin och andra, innan han till slut erkände att han gjorde det för att visa makt över andra människor.

DET ÄR BROTTSLIGT ATT ...

... locka med pengar, presenter eller saker i spel för att du ska skicka nakenbilder eller nakenfilmer på dig själv.
... tvinga, hota eller pressa dig att ta bilder eller filmer och skicka.
... sprida bilderna till andra, på eller utanför nätet.
... ta sig in i någon annans telefon och sprida den personens privata bilder på nätet.

SÅ KAN GROOMING GÅ TILL

Någon du lär känna i onlinespel eller sociala medier verkar schysst och trevlig.

Personen kan erbjuda saker, som pengar, skins eller andra presenter.

Du kanske till och med blir kär i personen.

När du inte vill skicka bilder eller meddelanden börjar personen tjata, säga att hen blir ledsen om du inte skickar. Kanske hotar den till och med att göra illa eller döda sig själv om du inte skickar fler bilder.

Hen kommer med komplimanger om din kropp och vill se mer.

Kom ihåg att bilder och filmer kan sparas med hjälp av olika program som inte visar att materialet sparats.

Om din nya kompis säger eller skriver sexuella saker kan du alltid avsluta en konversation.

Personer kan ibland skicka fejkbilder på sig själva. Om den du pratar med skickar bilder på sig själv som du misstänker är någon annans bilder, be hen att ta en selfie med dagens tidning eller klockan.

Om du misstänker att du skriver med en groomare: fota och filma av användarnamnet och konversationerna innan du blockerar och polisanmäler.

